

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност
на гл. ас. д-р Емилия Любомирова Сидерова,
представени за участие в конкурс за заемане на
академична длъжност „доцент”
в професионално направление 3.6. ПРАВО
по специалност Конституционно право,
обявен в ДВ бр. 103 от 23.12.2011 г.
за нуждите на
ВСУ „Черноризец Храбър”

Рецензент: проф. д-р Веселин Христов Цанков
(ЦЮН при БСУ, гр. Бургас)
професионално направление ПРАВО,
научна специалност Конституционно право

член на Научното жури,
определено със Заповед на Ректора
на ВСУ „Черноризец Храбър”
№ 524 от 15.03.2012г.

1. Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр. 103 от 23.12.2011 г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра „Правни науки” към Юридическия факулт. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”.

2. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи само един кандидат - гл. ас. д-р Емилия Любомирова Сидерова от Юридическия факултет към ВСУ „Черноризец Храбър”.

За участие в конкурса кандидатът д-р Емилия Сидерова е представил списък от общо 10 заглавия, в т.ч. 8 публикации в български научни издания и научни форуми, 1 монография, 1 учебно пособие и 1 статия.

Процедурата по конкурса е коректно спазена.

От формална гледна точка кандидатът отговаря на нормативните изисквания.

3. Приемам се за рецензиране 3 научни труда, които са отпечатани след дисертацията.

По-конкретно това са:

1. Глава първа от монографичния труд „Президентът като неутрална власт”, 2012 г. и допълненията от проученото „вето” през втория мандат на президента Георги Първанов на съответното систематично място в представения труд (обем от 30 стр.).

2. Самостоятелната монография – учебно пособие „Устройство на съдебната власт”, 2012 г. (обем от 128 стр. плюс 4 стр. приложения)

3. Статията „Президентът – гарант за спазване на Конституцията, наред и независимо от Конституционния съд” – в годишник на ВСУ за 2011 г. (обем от 8 стр.).

4. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Емилия Любомирова Сидерова е завършила висшето си юридическо образование през 2000 г. с отличен успех. Започва преподавателската си дейност през май 2001 г. като хоноруван асистент. През ноември същата година след проведен конкурс е избрана за щатен асистент, а след атестация през 2006 г. е повишена в старши асистент. През 2010 г. защитава докторска дисертация на тема: „Президентът в законодателния процес (за правото на Президента на Република България по чл. 101 от Конституцията да връща мотивирано за повторно

обсъждане приети от Народното събрание закони”, за което е повишена през 2011 г. в главен асистент.

Кандидатът е натрупал и практически опит в професионалната област с участието като член на ръководството на Правната клиника, учредена към ВСУ, член е на Съюза на учените – Варна, бил е съдебен заседател към Окръжен съд – Варна (2003-2007 г.), а от септември 2007 г. е вписан като адвокат във Варненската адвокатска колегия.

5.Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата.

6.Научни и научно-приложни приноси на кандидата.

7.Оценка на личния принос на кандидата

За рецензия приемам следните научни трудове, представяни от кандидата след защитата на дисертационния труд на тема: „Пеизидентът в законодателния процес (за правото на президента на Република България мотивирано да връща за повторно обсъждане приети от Народното събрание закони):

1. Сидерова, Е., Президентът като неутрална власт, монография, изд. „Албатрос”, С., 2012 г., 180 с. – само глава Първа – 30 стр. и добавянето на систематичното място на справката за указите по втория мандат за президента Георги Първанов;
2. Сидерова, Е., Устройство на съдебната власт, учебно помагало, изд. ВСУ „Ч. Храбър”, 2012 г., 147 с.
3. Сидерова, Е., Президентът – гарант за спазването на Конституцията, наред и независимо от Конституционния съд, статия, изд. Научен алманах, ВСУ „Ч. Храбър”, 2012 г., 13 с.;

Общата характеристика, научните приноси и оценката ми по тях могат да се групират по следния начин:

1. В глава първа от Монографичният труд „Президентът като неутрална власт” (стр. 9 - 38) са изследвани конституционните проекти при приемане на Конституцията на Република България от 1991 г. Характеризиран е не лекия път, преодолените противоречия и трудности при изработването на модел за формата на държавно управление и определяне на мястото и ролята на държавния глава в осъществяването на публичната власт. Специално се сочи и сполучливо анализира компромиса в разпоредбите за утвърждаване на Република България като парламентарна република при пряк избор на президента.

Представянето и анализа на идеята за „неутралната власт” на президента в парламентарната република, която има за непосредствена цел поддържане на конституционното равновесие е определено сполучливо. Конституционните правомощия на президента го утвърждават като неутрална власт. Правната уредба за възможностите за негова намеса при конфликти между трите власти, както и за намиране на баланс във взаимоотношенията между отделните държавни органи при осъществяване на единната държавна власт е представена

и коментирана на добро ниво. Заслужава подкрепа изразената позиция, че българският президент има достатъчно конституционни правомощия и няма юридическа потребност за смяна на модела на държавно управление. Акцентът върху три групи правомощия, чрез които президентът най-пълно намира своето правно положение и изява като неутрална власт е сполучливо представен. Тези правомощия са едно много силно потвърждение на характеристиката на президентската власт като неутрална, тъй като дават възможност не само за взаимодействие с парламента и правителството, но и за възпиране. Д-р Сидерова подчертава, че „не е случайност Консултативния съвет по национална сигурност да се ръководи от президента, а не на правителството. Чрез този съвещателен орган, президентът внася по-широки гледни точки и поставя на разискване по своя преценка въпроси свързани с вътрешната и външната политика на страната във връзка с националната сигурност и за гарантирането на правата и интересите на българските граждани”. Целта е постигането на взаимно съгласуване на волята на отговорните държавни органи – членове на Консултативния съвет по национална сигурност. Като неутрална власт Конституцията дава възможност на президента да изразява своята лична позиция и да отправя предложения и препоръки по водената от парламента и правителството политика чрез правото си на обръщания към Народното събрание и към нацията. Важно правомощие за разрешаване на конфликти и за защита на законни права и интереси е и правото на президента да сезира Конституционния съд, като гарант на правовата държава и на върховенството на Конституцията на Република България. На него също е отделено подобаващо място и анализ.

За първи път е направен цялостен анализ по приложението на президентското право на вето, като е допълнен с втория мандат на президента Георги Първанов.

2. Научният труд „Устройство на съдебната власт” (учебно помагало 128 стр. плюс 4 стр. приложения), е предназначен да подпомогне обучението на студентите от първи курс в специалност „Право” и „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред” по едноименната дисциплина.

Той включва въведение, три глави, приложение в табличен вид и библиография.

Актуален е анализът на устройството на съдебната власт. Съдебната власт е разгледана в контекста на разделението и баланса на властите. Проследено е взаимодействието между съдебната власт и законодателната власт, изпълнителната власт, президента, както и с Конституционния съд на база принципа за независимостта и.

Сполучливо са представени особеностите, по които тя се отличава от останалите власти. Направен е анализ на конституционните промени, отнасящи се до съдебната власт, в т.ч. причините за тях и тълкувателните решения на Конституционния съд предхождащи тези промени.

Акцент е поставен върху разграничението на органите на съдебната власт и Конституционния съд, като извънсъдебна независима юрисдикция в системата на държавните органи.

Детайлно са проследени новата структура на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и техните компетенции. Таблично е представено

триинстанционното съдебно производство и мястото на всеки съд при разглеждане на делата.

Анализиран е правния статут на държавните съдебни изпълнители и на съдиите по вписванията, чието назначаване, освобождаване и контрол се осъществява от министъра на правосъдието, но същевременно са подчинени на нормите на Закона за съдебната власт.

Новост в труда е представената в табличен вид съпоставка в държавите-членки на Европейския съюз за наличието или липсата на Конституционен съд в системата на държавните органи, както и на орган на управление на съдебната власт, и на специализирани съдилища с посочване на конкретните им наименования.

3. В статията „Президентът – гарант за спазването на Конституцията, наред и независимо от Конституционния съд” е направена конкретна съпоставка между правото на отлагателно вето на президента по чл. 101 от Конституцията и правомощието на Конституционния съд да се произнася по искане за установяване на противоконституционност на законите по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията. Тези две правомощия правилно са определени от д-р Сидерова, като „елемент от механизма на възпирането”, който осигурява баланса между властите в държавното управление и спазването на върховенството на Конституцията на Република България. В статията е изведена правно-логическата връзка, заложенa в българския конституционен модел, между своеобразния контрол за конституционност на законите, като възможен елемент от президентското вето и същинския последващ контрол за конституционност на законите, осъществяван от Конституционния съд. Посочени са различията по отношение на началния момент, възможността за самоинициатива, правните аргументи и правните последици при упражняването на тези две правомощия. Обоснован е изводът, че президентът се явява гарант за спазването на Конституцията, наред с Конституционния съд.

8. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Емилия Сидерова има опит при водене на семинари по Конституционно право през периода 2001 – 2011 г. Към 2012 г. тя е като лектор учебните дисциплини „Конституционно право”, „Устройство на съдебната власт” и „Учение за държавата” на студенти от специалностите „Право”, „Защита на националната сигурност” и „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред”, както и учебната дисциплина „Основи на правото” в специалност „Психология” към Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Ползва се с авторитет и уважение от страна на студенти и колеги.

Член е на ръководството на Правната клиника, учредена към ВСУ.

9. Бележки и препоръки

Имам сериозни и обосновани бележки по отношение на научната издръжаност на представените трудове.

Представените прегледи, обзори, анализи и обобщения са доста повърхностни и схематични. Логиката на изложението просто следва и преразказва съответните текстове от нормативните актове.

Липсва сериозен теоретичен фундамент. Не може или много трудно може да бъде открит задълбоченият научноизследователски подход – теория, като фундамент, научно-приложно изследване, сериозен и задълбочен анализ, изводи и препоръки, както идейни, така и *De lege ferenda*.

Използваният научен апарат е повече от скромнен. Крайно недостатъчна е използваната литература.

Коректното цитиране на източниците под линия също не е на задоволително ниво.

Тези бележки съм представил на кандидата. Възприети са, като кандидатът е оказал необходимото съдействие при отчитане на новите публикации във времето, след представянето и защитата на дисертационния труд. Фактът, че кандидатът въприема и сам реалистично оценява предимствата и недостатъците на представените за рецензия материали, сам по себе си е успех.

ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Имайки предвид цялостното досегашно развитие на кандидата, неговите потенциални качества, школата, която е преминал, като асистент на проф. Нора Ананиева и натрупания професионален опит в периода 2001 – 2012 г. съм склонен да дам и да препоръчам на уважаемото жури да даде „кредит на доверие” на кандидата.

Искрено се надявам и ще се радвам ако бъде оправдан от бъдещото развитие на кандидата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, имайки предвид направените критични бележки и предложения за доразвитие и усъвършенстване, научноизследователските и преподавателски качества на кандидата като потенциални възможности за творческо развитие, както и изключителните усилия на ръководството на ВСУ и на ЮФ за развитие на академичния състав

давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър”

да избере д-р Емилия Любомирова Сидерова да заеме академичната длъжност „доцент” в професионално направление 3.6. ПРАВО по специалност Конституционно право.

03.04. 2012 г.

Рецензент:
(проф. д-р Веселин Христов Цанков)